

1071
2211
Lejár
Hermann Goldschmidt ur
I. Wolfzelle 11
Wien

UJ KELET

ESTI POLITIKAI LAP

jugoszláviában
Egy hónapra --- 20 dina.
Egy évi --- 1 dina.

V. évfolyam, 161. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Thamuz 29

1922. július 25. Kedd

A népszövetség ratifikálta a Palesztina-mandátumot

A Balfour-deklaráció és a sanremói béke tető alatt. Zsidóország első formája: a zsidó nemzeti otthon

A szenthelyek kérdését később tárgyalja a népszövetségi tanács

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Negyedévszázaddal ezelőtt a zsidó újabbredés megpróbáltatása, a messiási lelki Herzl Tivadar jóvendőlte meg, hogy a világtörténelemben vonul be az idegen államférfiu, aki erős energiával megvalósítja a zsidó Álmot: Zsidóországot. Akkor még hol volt Sanremó? Hol volt akkor még az a nagyszerű és nemes gondolkodó államférfiu, aki először ismerte fel a zsidóság összefogó, súlyos erőt és először állott a világ elé, hogy a hontalan népek otthon kérjen? Az egész nagy jövő, amely alig néhány órája érkezett el ahhoz az állomáshoz, amelyről már reális valószínűségeket ágaznak szét Palesztina szent földje felé, csak egy ember, egy álmodozó lelkében élt, aki megpróbálta és meghirdette ezeket az elérkezett napokat. Herzl Tivadar azonban nemcsak álmodott, az enifáradhatatlanságával, kimerülhetetlenségével és lázas tetteivel vitte előre a zsidóság egyetemes ügyét: a zsidó nemzeti gondolatot. Sanremóért a dicsőség és az elismerés a nagy európai politikáinak: Balfouré. De hála, mély és elnemuló hála a prófétának, aki megjövendölte a zsidóság barátjának jöttét és aki cselekedeteivel lankadatlan és lázongó hitével siettetette Sanremót és Balfourt.

Balfour és Theodor Herzl a világtörténelem alakjai lettek. Theodor Herzl a gondolatokból, az akaratból és a vágyakból felépítette a fórumot, amelyre 1917-ben felállott Balfour és egy nagy és hatalmas angol nép nevében deklarálta a zsidóság nemzeti és népi igényeit. Három évvel később,

1920 tavaszán Sanremóban a világ sorsát intéző nagyhatalmak szerződésbe foglalták a zsidó nép állami igényeit és a mandátumot a zsidó otthon felett Angliára bízta.

A Balfour deklarációtól egészen Sanremóig az újszületés, a feltámadás lázasága öntött végig az egész világ szívszert zsidóságán. A háború utáni eszmélésben megindult a zsidó eszmélés és a zsidó tömegek a jövő fényében csatlakoztak és tömörültek a nemzeti eszme mellé. Ez a reneszánsz fenséges volt, hevülő és nagy. De egyszerre, párhuzamosan a világ eseményeivel, amelyek felnöttek az emberek felé, csüggedés és elfáradás szállotta meg még a zsidókat is. A népszövetség, amelynek a békeszerződés értelmében ratifikálnia kellett a Palesztina mandátumot, a világ káoszában nem jutott el a Palesztina-mandátumig; nem tüzte napirendre és nem tárgyalta felette. Pedig minden munka félmunka volt addig, míg a mandátum ratifikálása meg nem történt. A népszövetség hatalmai nem voltak egységesek ebben a kérdésben. De hogyan lehetett volna egységesek a hatalmak, akiknek nem szívügye és nem létkérdése Palesztina, ha a zsidóság nagy rége sem volt egységes, mert nem érezte és nem fogta fel, hogy életének és jövőjének sorsa függ attól, amit Herzl és Balfour alkotott. A zsidóság szétta-

gozódoit, pártokra szakadt, egyéni és közvetlen érdekeit látta csupán és nem jutott el önzésén keresztül a mindenben felülálló nagy és egyetemes célhoz.

A ragyogó alkotás és a gyönyörű ígért köré intrikák szövődése fonódott és már úgy látszott, hogy a próféták lélek sugallata meszevalóságot ígért és hogy a nagy államférfiu nemes akarata elbukik a hatalmas gáncsvetőben. Mert megindult a gáncsvetés. Franciaország a rivális Angliát látta és a maga keleti politikájának érdekében szembehelyezkedett a sorsvető zsidó vágyával.

A francia diplomácia fellázította az arabokat, felvonulatta és felsorakoztatta a zsidó nemzeti állam ellenségeit,

akik nem is az egyetemes arab eszlóért, hanem a maguk egyéni és önző hasznáért szállottak szembe az alkotó munkával. A józan arab jól tudta, hogy a zsidóság munkát és kenyeret hoz a sivatagba. De ha nem tudta volna, ki kellett nyilván a szemének, mert hiszen ahová a zsidó munkás bevonult, ott utak épültek, házak emelkedtek, kertek, gyümölcsösök és dus földek virágoztak. Csatornák vittek szét a termékenyítő vizeket és gyárkémények füstölögtek és ekék szántottak és narancs és olajfa adta gazdag áldását. A józan arab, aki még vadon és kietlen pusztában élt, felébredt, a fellah kőházban lakott és ekével szántott és megismerte a gazdasági gépeket és megtanulta a hasznathajó munkát és gazdagodott és erősödött és haladt az emberi élet felé. A szántóvető, állattenyésztő arab, a napszámos, a munkás, a nagytömegek örömmel üdvözölték a honfoglalókat, akik áldást, munkát és kenyeret hoztak magukkal. Ez az arab nem ellenséget, hanem jóbarátot, rokont, testvért üdvözölt a zsidóban.

És távol a rogvájó munkától, a zöldasztalok mellett, ahol papíron intézik népek sorsát, tovább dolgoztak az élniakaró zsidóság ellen.

A zsidó nemzeti gondolatnak még XV. Benedek pápa sem volt barátja.

Pedig XV. Benedek pápa a világháború egyik legnemesebb alakja volt. A pacifista pápa volt ő, aki a véres tobzódás idejében a béke, az emberszeretet nemes hangján szólt mindig a szembenálló népekhez. A felebaráti szeretetet hirdette, a békét és a testvéri szeretetet. És a zsidó nép, a sokatszenvedett zsidó nép érdekében mégsem volt soha egyetlen szava sem. Pedig nagy eszták nagy áldozataival felérték azok az áldozatok, amelyeket az ukrán pogromok szedtek. Ötszáz pogrom gyilkolta sz ukrán zsidókat. A világháború legnagyobb esztáiban sem hullott el annyi ember, mint amennyi elhullott a véres ukrán mezőkön. És a pápa, az emberbarát és pacifista mégis elfordult a zsidóság nagy nem-

zeti eszlójától, amelyből egyet meg kellett volna látnia: annyit legalább, hogy Palesztina otthon és biztonságot fog adni az üldözött, pogromsorsra hányt zsidóknak.

a népszövetségi tanács egyhangulag ratifikálta a Palesztina-mandátumot.

A mandátum kérdését tehát megelégedéssel napirendre tűzték és nem akadt egyetlen olyan állam, nép sem, amely tiltakozott volna a ratifikálás ellen. A békeműnek ez a szerződészerű elismerése a zsidóságot új korszak elé állította. Ezzel a ratifikálással indult meg jogszertien a harmadik honalapítás korszaka. A história ezt a napot helyezi majd a zsidóság legújabb kori történelmének kapujában. Most már a reneszánsz új reneszánszához érkezünk: új idők elé, új és még teljesebb munkákhoz, amelyekről nem maradhat el egyetlen zsidó sem. Mert a ratifikálás napjától kezdve a nemzetközi jog szerint van Zsidóország. Van zsidó nemzeti otthon, van zsidó nemzeti föld. A ratifikálás napjától kezdve a zsidóság mint önálló és független nemzet kerül bele a népek társadalmába. Az államépítő munka eddig csak előmunka volt, az államépítő munka munkává csak ezután lesz.

A harmadik honalapítás kor-

Az utolsó jegyzékváltás az angol kormány és a Cionista Szervezet között

A Palesztina-mandátum ratifikálása immár befejezett tény. Az alábbi levélváltás érdekesen bevilágít a különböző elgáncsoló szándékokba, amelyek miatt közvetlenül a ratifikálás előtt annyira aggodnia kellett minden zsidónak. Az arabok, de inkább a nép reakciós töredéke állandóan és kemény szívóssággal dolgozott a zsidó nemzeti otthon meghiusításáért. E levélváltásból kiderült, hogy nemcsak a Balfour-deklaráció szövegének hamis magyarázatával akartak célt érni, hanem egy régi, 1915 októberében az egyiptomi kormányzó által írott levélből is tökélet akartak kovácsolni maguknak. Az angol kormány azonban világos eszlkitűzéssel megjelölt elvein jottányit nem változtatott. Az újabb magyarázatban hangsúlyozza, hogy igenis zsidó nemzeti otthon kíván adni a zsidó népek, ahol nem megtűrték, hanem teljes joguk a zsidók, akik később, a közigazgatás megfelelő kialakulásakor, részesei lesznek a hatalomnak is. Palesztina a világon széjjelszórt zsidóság vallási és nemzeti központja lesz. A zsidó bevándorlás körül való aggályainkat is eloszlatja az új magyarázat. Eszerint az új bevándorlók oszakis az ország teherbírása arányában helyezkedhetnek el. Nos, a zsidók igenis az eddigieknél nagyobb tömegekben fognak bevándorolni Palesztinába, ahol sem az araboknak, sem más népek terhére nem lesznek, mivel a Ruthenberg-tá-vel az ország fölépítése új és egyszerű lendületet vesz és módot ad arra, hogy sok munkákész dolgozók és sok

Néhány nappal ezelőtt még mi is sötét zsinban láttuk a Palesztina-mandátum sorsát. Tudtuk jól, hogy a ratifikáláshoz a népszövetség valamennyi tagjának a hozzájárulása kell. Egyetlen vétő rombadönthette volna a zsidóság legnagyobb vágyát. És néhány nappal ezelőtt kaptuk a hírt, hogy Brazília ellenzi a mandátum feletti tárgyalást. Braziliában a katolikus spanyolok befolyása erőszakolhatta csak ki ezt a tiltakozást. És ime, ma érkezik hozzánk a távirat, amelyet a cionista központ küldött és az a távirat, amelyet a sajtó részére a népszövetség irodája adott ki, hogy

szaka nyitott meg. Nagy perspektivák állanak előttünk: a teremtés, a munka végtelen lehetőségei. A Ruthenberg-tervnek most már nincsen akadályja, a Ruthenberg-terv kulturát és gazdagságot és jólétet fog ajándékozni Palesztina lakóinak: zsidóknak és arabnak egyaránt. De a nemzetépítő munkához nemcsak a nagyhatalmak barátsága kell, hanem zsidó áldozat és zsidó munka. És elsősorban zsidó áldozat és elsősorban zsidó munka. Az emberiség, a világ hatalmai megtették a kötelességüket a zsidósággal szemben. Adtak otthonot, adták az új boldog élet lehetőségét. A zsidóság, amely ezt a nagy ajándékot kapta, nem lehet hálátlan a világgal szemben és nem lehet könnyelmű a saját életével és nemzetével szemben. Van már zsidó otthon. A zsidóság feladata, hogy országot építsen magának beöle és megteremtse az alapját a harmadszor is boldog Eree Jiszraelnak.

üttöthajtott zsidó család végül otthonhoz és a munka boldogságához jusszon.

Az angol gyarmatügyi minisztérium levelei

I. A Cionista Világszervezethez
Colonial Office, Downing Street.
1922 június 3.

Igen tisztelt uram! Churchill államtitkár ur megbízásából mellékelten átnyujtok önnek a cionista világszervezethez való továbbítás véget egy nyilatkozatot, amely öfensége kormányának palesztinai politikáját ismerteti. A nyilatkozat kimerítően foglalkozik a rendszabályokkal, amelyek alapján Palesztinában megvalósítható egy zsidó nemzeti otthon. A mandátumtervezet negyedik paragrafusa szerint, amely a népszövetség elé kerül, az önök szervezete mint Jewish Agency szerepel és fel van hatalmazva, hogy tekintetben együttműködjék öfensége kormányával. Ilyen körülmények között Mr. Churchill fontosnak látja, hogy a nemcsak az önök eszljai és szándékai egyentessenek össze öfensége kormányának politikájával, hanem hogy a cél közössége is kifejezésre jusszon Palesztina lakossága és az egész világ előtt. Mr. Churchill meg van győződve róla, hogy ön helyeselni fogja ezt a megfontolást és azon lesz, hogy minden erejével kiküszöbölje a félreértéseket. Nagyon szeretné, ha formális biztosítékot adna

nagy
yár
s kaucio-
s viszont-
sítót,
raktárat
na
"fegyár" alatt
Cluj, Calea
6-38. továbbit.
Lloyd 421
gékérkeztek
Nussbacher
oládé raktárba
erdinand 31.
fémáru és
nygyár
nyók és
lyhacsövet
tt vedreket
42641
k felvételnek
FORRÁSZ ÉS
Cal. Reg. Ferd.
13. (udvarban)
a, fejmosás,
modernebb,
haját veszek!
ULISKA
Lloyd 861
lmébe!
likörgyárunk
ján gyümöl-
valódi líkörök
szünk:
t, málnát,
arackot,
ackot,
berkenyét,
zöld diót
árkörtét
Szántó
elmi Rész-
Cluj. 4255-1
Albert
lektro-
1288
állalata
iei 99.

német Dél-nyugat-afrika, melyet a dél-afrikai szabad államoknak osztottak ki.

A víkás pontokat, amelyek a C-mandátum ügyében felmerültek, Japán és az északamerikai Egyesült Államok között közvetlen tárgyalások útján intézték el.

Palesztina ügyében lord Balfour a népszövetségnek már május ülésén ki jelentette, hogy az északamerikai Egyesült Államok a palesztinai mandátum angol tervezetét elfogadták.

Ettől bejelentést tegnapelőtti az-... az ismételt meg, hogy a meg-... az angol alsóházban, vala-... az amerikai szenátusnak elő-... az élejen Franci-... az angol kormány is... az angol tervezetét is előterjesztette és a... az angol tervezetét is előterjesztette és a... az angol tervezetét is előterjesztette és a...

Stokholvi tárgyalásai Poincaréval

Páris, július 18. Az Új Kelet tá-... A cionista világszervezet vég-... Nachum Sokolov Amerikából való visszatér-... az azonnal Párisba ment, ahol... az tárgyalásokat folytatott a... az miniszterelnökkel, Poincaré-... az tárgyalások a Palesztina-mandá-... az jóváhagyásával kapcsolatos... az kérdések körül forogtak. Au-... az farráskból értesültünk, hogy... az tárgyalások eredménye minden... az tekintetben kielégítő volt. Poincaré... az biztositotta S okelovot, hogy... az Franciaország a cionista törek-... az teljes egészükben támogatja.

Eihalasztani!

Páris, július 17. (Az Új Kelet tá-... A „Temps“ londoni érte-... alapján közli, hogy az angol... az több tagja közbe levelet in-... az Lloyd Georgehoz és Churchil-... az mely levélben megkérdezik... az miniszterektől, hogy tekintettel... az nyugtalan hangulatra, mely az ara-... az között tapasztalható,

nem volna-e lehetséges a Pa-... lesztina-mandátum jóváhagyását... elhalasztani.

Olaszország is támogatja a mandá-... tumot

Róma július 16. (Elkésve érke-... zett.) A J. C. B. tudósítója suan-... tibus forrásból értesül, hogy Schanzer... az külügyminiszter a parlament külügyi... az bizottságában meggyőző és nyoma-... az tékosan kijelentette, hogy Olaszor-... az támogatja a Palesztina-mandá-... az tumot. A külügyi bizottság tulajdon-... az többsége Schanzer külügyminiszter... az bejelentését jóváhagyólag tudomásul... az vette.

Az arabok is észretérnek

London, július 17. (Az Új Kelet tá-... vira.) A cionista világszervezet... az londoni központja Palesztinából azt... az hivatalos értesítést kapta, hogy... az több palesztinai arab szervezet... az a gyarmatügyi miniszternél, vala-... az mint a népszövetségnek tiltakozását jelentette... az be az ugynevezett arab delegáció... az működése ellen, minthogy ez a dele-... az gáció nem képviseli a palesztinai... az arab lakosságot.

A haifai és nazáreti muzulmán... nemzeti szervezetek, mondja a... tiltakozó irat, a zsidó bevándor-... lást szükségesnek tartja

és örömmel üdvözik a Ruthenberg-... koncessziót, mely nagyfontosságú... faktora lesz az ország fejlődésének

és türelmetlenül várják a koncesszió-... nak végleges jóváhagyását. Ugyan-... ebben az értelemben nyilatkoztak a... banami sejkék, akiknek területén fog... keresztülvezetett a Ruthenberg-féle... csatornázás és akik a Ruthenberg-

Nagy izgalom Palesztinában Várják a ratifikálást. Tizenegy brit hadihajó Haifában, kilenc Jaffában

Az Új Kelet Palesztinába kiküldött munkatársától

Recehívul izgalmas időszakra érkeztem ki, amely újságírói figyelmemet... és idegeimet lefoglalja. Egy világosabban beszéljek: általános arab sztrájk... kész. Mire a percek odaérnek, ti is tudtok róla bizonyára. (Az Új Kelet több... izben hirt adott erről.) Tel-Adasban éppen ma voltak kint a nemzetörség zsidó... emberei, akik fogvatartottak bioszani és somórokat fogtak hirtendelni a... kolóniákba. Munkáikat és üzemiüket az országban eszerint kell végezni. Felső-... gálitába például, amely Tel-Adashoz még közel esik, már nem mehetek ki csak... a kritikus napok (július 13-20) elmúltja után. E napokban valószínűleg Haifa-... ben fogok tartózkodni Demestrel, aki erre az időre meghívott magához. Egyeb-... ként már számos kolóniát meglátogattam. Számos dolgot láttam. Haifába... tizenegy angol hadihajó érkezett. Jaffába kilenc. Mindenki abban bíz, hogy a... mandátum ratifikálása mint kész tény le fogja csillapítani a felkeltett arab... kedélyeket.

Erec Jiszraelben a ratifikálás előtt

Részletek egy palesztinai naplóból. Dr. Mihelffy Andor az arab társadalomról és a zsidó ujjáépítő munkáról

Az Új Kelet munkatársától

Dr. Mihelffy Andor, ismert ko-... losvári gyáros, most az Új Kelet... jelentette, nemrég tért vissza palesz-... tinai tanulmányújról. Dr. Mihelffy... utazását igen figyelemreméltó ker-... kedelmi kísérettel követte egybe,... amelyben erdélyi tenyészállatokat... szállított Palesztinába. A kísérlet... értesülésünk szerint a vállalkozók... teljes megelégedésére sikerült, a... kitűnő erdélyi tenyészmarháknak... valóságos csodájára jártak a palesz-... tinai zsidó kolonisták s így ez a... nagystílusú elgondolt kezdeménye-... zés valószínűleg alapját fogja ké-... pezni az Erdély és Palesztina kö-... zött létesülő intenzívebb gazdasági össze-... köttetésnek.

Dr. Mihelffy, aki nyitott szemmel... és elfogulatlanul tanulmányozta az... épülő új ország viszonyait, a legjobb... impressziókkal tért vissza Palesztiná-... ból, annak ellenére, hogy meglátta... a hibákat és hiányosságokat is, ame-... lyek az ilyen vajudó és forrongás-... ban levő grandiózus vállalkozások... természetes velejárói. Dr. Mihelffy... megfigyelései annál értékesebbek, mert olyan szempontból vizsgálják... meg a Palesztina problémát, amely-... lyel eddig igen keveset foglalkoztak... és még kevesebben méltatták arra a... figyelemre, amelyet nagy politikai... fontossága miatt méltán megér-... demel.

A zsidó ujjáépítő munkája elé... ugyanis az arabok gördítik a legna-... gyobb akadályokat, akik jórészt a... lelkiismeretlen igazság miatt, félté-... konykedve és féltelmekkel nézik a... feltámadó zsidó életet. Aki az arab-... ság mai társadalmi berendezkedését... ismeri, tudja, hogy a vezető szerepet... ebben a társadalomban az arisztokrá-... cia, a beyek és sejkék viszik, akik-... nek szava döntő súlyal esik latba... az arabság minden politikai elhatá-... rozásánál és egyedül mérvadó a kül-... föld szemében is. Míg az arab nép... politikai megnyilatkozása. A dolgozó... arabság, a nép ma még a legsúlyo-... sabb elnyomásban és a legsötétebb... tudatlanságban él és igazi akarata... nem juthat kifejezésre. Helyette a... modern műveltségben járatos, gazdag... arisztokrácia beszélni és cselekszik az... európai élet fórumán. Így magyaráz-... ható csak meg, hogy bár a dolgozó... arab nép érdekait a zsidó ujjáépítő... munka nemcsak, hogy nem sérti, de... erőteljesen előmozdítja, az ugyneve-... zett arab közvélemény mégis a leg-... elkeseredettebb harcot folytatja a... cionista törekvések ellen. A zsidó... közvélemény eddig vajmi keveset... hallott arról az arab arisztokrá-... ciáról.

Dr. Mihelffy Andornak alkalm... volt egyénisége és előkelő összeköt-... tetései révén szoros érintkezésbe

terv keresztülviteléből óriási hasznot... remélnek. A Tibériás és környékbeli... muzulmán és keresztény közösségek, vala-... mint a ramleabeli arab előkelő-... ségek a mandátum azonnali jóváha-... gyását követelik.

... juthat az arab arisztokrácia legjelen-... tősebb tagjaival s így megismerhet-... te azokat a rugókat is, amelyek a mai... arab politikát irányítják. Palesztinai... impresszióitól dr. Mihelffy naplót... vezetett, amelybe bőszesen és szé-... pítgetően nélkül, tömörsen és néha... csak schiagwortokban, mint aki saját... magának írja, jegyezte fel közvetlen... benyomásait. Alkalmunk volt ebbe a... rendkívül érdekes naplóba bepilla-... ntani. Irója engedélyével alábbiakban... kivonatolva közreadunk belőle né-... hány érdekesebb részletet:

Május 2. Utazom Jeruzsálem felé. Elegáns, tiszta, jókarban tartott von-...atok. Igaz, drágák. Fehér étkező-... kosok. Az ülésekben a nagy meleg... miatt nincsen párnázás, könnyű fo-... nott nádezek.

Találkoztam az Isa párisi igaz-... gatójával, Frank doktorral, a Rot-... schild-bázzal megbízottja és ellenőri... a palesztinai befektetéseket. Rendki-... vül finom, széleskörű csepejtő ember. Kért, hogy szállítsunk motorokat és... beraktározzuk Palesztinába, ezekben van... a legnagyobb hiány. Rothschild egy-... másútnál építi a gyárakat. Tel-Aviv-... ban nemrég parfümgyárat állított fel. Franknak nagyon tetszettek az er-... délyi állatok: egyrészt őket meg is... vette az Isa telepei részére.

Tel-Aviv, péntek este. Azt mond-... ják, hogy épült fel ez a város, mintha... a földtől lett volna ki, most is öt-... száz új ház épül. Modernebb és ele-... gánsabb, mint Kolozsvár. Szintisták... zsidó város. A szolgák, s víztorok... az a tevehajósárok is zsidók. A cég-... táblák többségében héber nyelvűek, a... városnév nagy óráján héber betűk... fölött mozog a mutató. Bár úgy lá-... tom, hogy a lakosság nem túlsóga-... san vallásos, péntek alkonyatkor az... összes ületek már zárva vannak. Ot... órák a posta is bezárt. Az ut-... csa nem látni cigarettázó embert. Az... óriási templom zsúfolva, az egész... nagyváros ünnepe. Ebben a város-... ban csakugyan él a cionizmus. Min-... den házban Herzl kép, a rok keblén... Herzl anulett. Héber mozifilme-... k, héber színelőadások.

A megélhetési viszonyok elég... kedvezőek, akik dolgoznak, megke-... resznek naponta 30-40 piastert, ami... tekintetbe véve, hogy a szerény meg-... élhetőség alig tíz piasterbe kerül, na-... gyon szép keresetnek mondható.

Rengeteg chaluc van itt Tel-Aviv-... ban. A tenger partján hevenyészett... sátrakban laknak. Bámulatosak ezek, a... világ minden tájáról összeverődött... zsidó fiúk: erősek, szépek és lobog... bennük a munkakedv, pedig rórészt

még a „schwarze Arbeit“ nál tart... nak. Fekete munkának nevezik itt... azt a legprimívebb, de egyben leg-... nehezebb munkát, amelyet minden... chalucnak kell elő b végeznie, mikor... idefőn: a kötőrést, utépítést, talajja-... vitást. Fizikum dolgában is kiállják... a versenyt az arab munkással. Na-... ponta átlag 30 piastert keresnek.

(A naplóban itt egy csomó arab... nőv van felsorolva: Szolimán bey, Hu-ry bey, Cattoni bey, Hadiad bey... s.)

Több meghívást kaptam előkelő... arab urakhoz. Gazdag és európai mű-... veltségű emberek. Jobbára Párisban... végeztek egyetemi tanulmányaikat s... innen magyarázható határozott fran-... kofil érzelmük. Ős az arab arisztok-... rácia. Miben sem különböznek más... arisztokratáktól, autó, jacót, bridge... járja náluk is. Az angol tisztokkal... jó viszonyban vannak, sőt egyes tár-... sadalmi érintkezés van közöttük és... ezért van, hogy az angol tisztok... számos tagja arab érzelmű. Az arab... arisztokrácia kimondott és tudatos... ellenesége a cionizmusnak. Félnek a... zsidó bevándorlástól, a zsidó telepí-... tésről, mert ebben az ő pozíciójuk... veszélyeztetését látják. De legfőképpen... félnek attól a felvitágosító munkától, amelyet a zsidó munkásság végez az... állati sorban élő arab lakosság kö-... zött s amelyet ők egyszerűen boise-... vizmusnak neveznek.

Az arab arisztokráciának alig van... érintkezése a zsidósággal és így még... arra sincsen alkalom, hogy jobb be-... látásra hangolják őket a zsidó be-... vándorlás és térhódítás iránt. Több... előkelő arab ur hangoztatta előttem, hogy szívesen érintkezzenek társadal-... milag a zsidókkal, de alig akad kö-... zöttük oly módon „európai értelemben... vett ur.”

A haifai angol tisztú kaszinóban... minden szombat este bál van, ahova... az előkelő arabokon kívül meghívják... a zsidó vezetőket is. Ezekkel az... összejövetelekkel az angolok volta-... képpen közelébe akarnek létrehozni... az arabok és a zsidók között, sajnos... eddig kevés eredménnyel. Ezzel... szemben az alsóbb arab néposztály... jó viszonyban él a zsidókkal.

Megállapítom, hogy nincsenek... koldusok Palesztinában. A jeruzsá-... lemi chalucá negyeden kívül az egész... országban egyetlen kéregetővel sem... találkoztam. Itt mindenki dolgozik, vagy dolgozni akar.

A naplóban még sok figyelemre-... méltó jelenség van feljegyezve, ame-... lyeket azonban részben személyes... vonatkozásuk miatt nem közölhetünk. Mihelffy doktorban palesztinai utja... slatt az a meggyőződés alakult ki, hogy a pusztán fizikai munkát végző... chalucok mellett szükséges, hogy... magasabb társadalmi színvonalon... álló intellektuális is vándoroljanak... ki, akik az arab vezető körökkel a... megfelelő érintkezést fenn tudják... tartani, mert elérhetőség még... hosszú ideig ez a réteg fogja irányi-... tani a palesztinai arab lakosságot s... ezáltal döntőleg befolyásolni Palesz-... tina politikai életét.

Dr. Mihelffy palesztinai utjának... roppant érdekes dokumentuma az a... szasz és néhány művészi fényképfel-... vétel, amelyet ő maga készített Erec... Jiszraelben. Ezekben a képekben... szinte meglevenedik az érzékelhe-... tővé válik az éptől ország lüktető... élése. Látjuk a képeken Jeruzsálem... ódon zegzagos utcáit és Tel-Aviv... épülő új városnegyedét, a nyugati... fal mellett imádkozó öreg zsidókat... és a tengerparton verejtékező fiatal... chalucokat, Rachel ósanyánk omia-... dozó sírját és Samuel kormányzó... várszerű palotáját az olajfák hegyén, a... narancsokat szállító zsidó magá-... nyos bárkáján és a zsidó tevehajósárt, amint Tel-Aviv utcáin órutkal meg-... rakottan halad. Magunk előtt látjuk... az egész képrázatos csodát, ami az... ósok földjén most bontogatja v.rágait. Az új Kelet módot fog keresni rá, hogy ezeket a gyönyörű képeket sokszorosítás útján a nagyközönség-... nek is hozzáférhetővé tegye.

HIREK

Az Uj Kelet rendkívüli kiadása.
 Tegnap este érkezett az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetséghez a Cionista Világ-szervezet londoni távirata, mely hírül adja a palesztinai mandátumnak a népszövetségi tanács által való ratifikálását. Az Uj Kelet délelőtt értesült a hírről és nyomban rendkívüli kiadásban tudatta a kolozsvári zsidósággal a történelmi jelentőségű örömhírt. A lapot gyorsan szíjlelkapkodták és mindenütt, ahol kiskatákba került, nagy csoportok izgalmas örömmel tárgyalták történelmünk korszakos esetét: a Balfour-deklaráció valórváását. A rendkívüli kiadás szövege így hangzik: Minden zsidóhoz! Megilletődött örömmel közöljük veletek, hogy a nyári sulyos próba és viszontagság után végre a világ hatalmainak megbízottja, a népszövetségi tanács egy ma érkezett londoni távirat szerint ratifikálta a Palesztina-mandátumot. A szízsórt, sokat szenvedett zsidó nép kétezeréves vágya döntő lépéssel jutott közelebb a megvalósuláshoz, mert Zsidóország első jogi formája, a zsidó nemzeti otthon immár valóságosá vált. Nem kétséges, hogy a felemelő történelmi tény, a Balfour-deklaráció és a sanremói békeszerződés e beteljesése minden testvérünket egyesít az örömben. Bővebbet a holnapi Uj Keletben. Az Uj Kelet szerkesztősége.

Az Ebredő Magyarok Egyesülete
 Héjjas Iván letartóztatásáért szombaton este a kerületközi gyűlésre hívta össze tagjait, amelyen Samezi Endre elnököt. A gyűlésen több nyitó szavakban kijelentette, hogy itt a keresztény nemzeti irányzat letöréséről vagy diadalrajtásáról van szó és ezért a végső cél érdekében minden erőt meg kell mozdítani. Utána Kóváry Ottó volt főhadnagy, Héjjas Iván volt segédtitkára lépett az emelvényre és éles szavakkal támadta a kormány működését. Beszéde közben lépett a terebe Prónay, akit a tömeg lelkesen megéljenzett, majd Lendvai István hosszabb beszéd kíséretében terjesztette elő az alábbi határozati javaslat pontjait:

1. Az Ebredő Magyarok Egyesülete rajongó szeretettel, boldog büszkeséggel és igaz nagybecsüléssel köszöni a fogságban lévő Héjjas Ivánt,

aki a keresztény nemzetnek nevezett kormányzat gerinctelenségéből, hősiességének, fáradhatatlan energiájának és önfeláldozó magyarságának jutalmául megérte, hogy börtönbe jutott.

2. Az ÉME Héjjas Iván üldözését az egész keresztény magyarság arculetapásának és megáztatásának tekinti és teljes erejével tiltakozik ellene. Együttal mindenben azonosítja magát Héjjas Ivánal és kész vele a börtön és halál minden veszedelmén keresztül is együtt folytatni a

az a dologban, hogy a Schlahta-díjak egyikét maga Schlahta Margit nyerte meg; a tanács neki ítéltén oda a hároméves Zígler Nándor vásárosarnoki igazgatónak, a harmadik díj pedig Borg Ferenc közéleti tanácsosnak jutott.

— **Orlando az új olasz kormány elnöke.** Rómából jelentik: A király a pártvezérekkel folytatott tanácskozás után Orlando-t bízta meg a kabinet-alkitással.

— **Egy kolozsvári ékező cég sikere.** Károly főhercegnek a nevelő kolozsvári tartózkodásuk alkalmával meglátogatták H. S. Braunfeld és a Fenyő és Braunfeld cég két főnöke. A két üzletben egy óráig tartózkodtak és érdeklődéssel szemlélték a gyönyörű ékszerrendszereket, amelyből többlet megvásároltak. Vasárnap este a trónörökös a H. S. Braunfeld cég tulajdonosát kihallgatáson fogadta és kifejezte megelégedését a pompás választék és a világhíres üzletvezetés felett.

— **Zbonát újra elítélték.** Budapestről jelentik: Zbona János, az orgovánai bűnügy elsőrendű vádlottja, ma újból a bíróság elé került és pedig a büntető-törvényszék vona felelősségre hatóság ellen elkövetett erőszak vétsége címén. Zbona a múlt évben, amikor a Nádorkaszárnya kintosa volt, a kihallgatása végéig ott megjelent Skolecz János detektívet brutálisan megtámadta és revolverrel ragadva, lelövésével fenyegette meg. Zbona a tárgyaláson azzal védekezett, hogy a detektívre töltetlen pisz-

A „félísten” Héjjast kitérrelizálják a börtönből

Zavargások Budapesten. Az ébredő magyarok gyűlésén Prónay és Lendvai új tettekre izgatnak

—Az Uj Kelet tudósítójától—

Héjjas Iván a börtönben ül, az ébredők pedig népgyűléseken és röpcédulákon tájtéko dühvel követelik szabadonbocsátását. A pesti utca ismét tüntetésekkel hangos, az ébredő magyarok botrányos fenyegetésekkel terrorizálják a kormányt, amelyet gyávának és áruló-kereszténynek bélyegeznek meg. A főördítők a hírhedt Prónay és Lendvai-Léchner István, akik „tettek” irgatnak. A rendőrségnek súlyos erőfeszítésbe kerül, hogy megfékezze az utcákon összevarekedő ébredő hordákat.

Héjjas Iván letartóztatásáért szombaton este a kerületközi gyűlésre hívta össze tagjait, amelyen Samezi Endre elnököt. A gyűlésen több nyitó szavakban kijelentette, hogy itt a keresztény nemzeti irányzat letöréséről vagy diadalrajtásáról van szó és ezért a végső cél érdekében minden erőt meg kell mozdítani. Utána Kóváry Ottó volt főhadnagy, Héjjas Iván volt segédtitkára lépett az emelvényre és éles szavakkal támadta a kormány működését. Beszéde közben lépett a terebe Prónay, akit a tömeg lelkesen megéljenzett, majd Lendvai István hosszabb beszéd kíséretében terjesztette elő az alábbi határozati javaslat pontjait:

1. Az Ebredő Magyarok Egyesülete rajongó szeretettel, boldog büszkeséggel és igaz nagybecsüléssel köszöni a fogságban lévő Héjjas Ivánt,

aki a keresztény nemzetnek nevezett kormányzat gerinctelenségéből, hősiességének, fáradhatatlan energiájának és önfeláldozó magyarságának jutalmául megérte, hogy börtönbe jutott.

2. Az ÉME Héjjas Iván üldözését az egész keresztény magyarság arculetapásának és megáztatásának tekinti és teljes erejével tiltakozik ellene. Együttal mindenben azonosítja magát Héjjas Ivánal és kész vele a börtön és halál minden veszedelmén keresztül is együtt folytatni a

az a dologban, hogy a Schlahta-díjak egyikét maga Schlahta Margit nyerte meg; a tanács neki ítéltén oda a hároméves Zígler Nándor vásárosarnoki igazgatónak, a harmadik díj pedig Borg Ferenc közéleti tanácsosnak jutott.

— **Orlando az új olasz kormány elnöke.** Rómából jelentik: A király a pártvezérekkel folytatott tanácskozás után Orlando-t bízta meg a kabinet-alkitással.

— **Egy kolozsvári ékező cég sikere.** Károly főhercegnek a nevelő kolozsvári tartózkodásuk alkalmával meglátogatták H. S. Braunfeld és a Fenyő és Braunfeld cég két főnöke. A két üzletben egy óráig tartózkodtak és érdeklődéssel szemlélték a gyönyörű ékszerrendszereket, amelyből többlet megvásároltak. Vasárnap este a trónörökös a H. S. Braunfeld cég tulajdonosát kihallgatáson fogadta és kifejezte megelégedését a pompás választék és a világhíres üzletvezetés felett.

— **Zbonát újra elítélték.** Budapestről jelentik: Zbona János, az orgovánai bűnügy elsőrendű vádlottja, ma újból a bíróság elé került és pedig a büntető-törvényszék vona felelősségre hatóság ellen elkövetett erőszak vétsége címén. Zbona a múlt évben, amikor a Nádorkaszárnya kintosa volt, a kihallgatása végéig ott megjelent Skolecz János detektívet brutálisan megtámadta és revolverrel ragadva, lelövésével fenyegette meg. Zbona a tárgyaláson azzal védekezett, hogy a detektívre töltetlen pisz-

harcot a keresztény Magyarországnak megújodásáért.

Lendvai javaslatát egyhangulag elfogadták. Eután Prónayt a tömeg emelte a vállára és úgy vitte a szónoki emelvényre.

— Sok volt már a beszédből, — mondotta Prónay — most már a tettek kelljenek. Amit a kormány Héjjas letartóztatásával elkövetett, az a mi keresztény világnézetünknek és nemzeti mozgalmunknak arculetapása. Fogjuk össze valamennyien és egyesítsük a keresztény erőket, mert a közeljövőben nagy szükség lesz reánk. Ha hivatásunkat most sem tudjuk teljesíteni, akkor ennek a nemzetnek nincsen több létjogosultsága.

Prónayt beszéde végével a tömeg ismét vállára kapta és hosszas ünnepele.

A gyűlés elhatározta, hogy üdvözlő táviratot küld Héjjas Iván szüleinek, majd a Himmusz hangjai között szétoszlott.

Zavargások a pesti utcákon
 A gyűlés után néhány száz főnyi csoport verődött össze a Váci-utcában Héjjas Ivánt éljenzve, de a rendőrség azonnal szétoszlatta őket. A tüntetőknek egy csoportja a Kálvin-téren gyűlt össze, ahol hangos kiabálással abcugolták a kormányt, de a rendőrség itt is gyorsan szétkergette a tüntetőket.

Este fél tíz óra körül az Essterházy-utcában körülbelül 80—100 főnyi csoport vonult végig, melyben csupa jól öltözött fiatalember és feltűnően nagy számú színtelen öltözött nő volt részt. Az egység előtt

éljen Héjjas Iván és éljen Orgován

kiáltásban törtek ki, majd a tömeg felkapta a jelszót és a tüntetők után zugta. Néhány rendőr az egész társaságot közrefogta és bekísérte a Zrínyi-utcai főkapitányságra. Az előállított igazolása a késő éjjeli órákig tartott. Az eljárást valamennyiük ellen megindították.

Este 11 óra a városban a teljes rend és nyugalom helyreállott.

tolyt fogott rá. Skolecz elmondotta, hogy amikor Zbonát kiharata halgatni, a volt csendőrmester revolvert kapott elő és azt mondotta, hogy ha a polgári hatóság részéről még egyszer valaki őt moleztálni meri, azt ő keresztüllövi. A tanúképen kihallgatott Menyhart Antal csendőrhadnagy megerősítette a detektív vallomását, azonban kijelentette, hogy Skolecz az eset alkalmával nem volt akadályozva hivatásának gyakorlásában. A védő- és vádbeszédek elhangzása után a bíróság bírónőnek mondotta ki Zbonát és egyhónapi fogságra és ezer korona pénzbüntetésre ítélte.

— **Szerelmes katonaszökevények.** A kolozsvári hadbírósg komor tárgyalótermében tegnap délelőtt sokszor mosolyra derültek a szigorú katonabírák. Popescu ezredes előzetével hét katonaszökevényt vont felelősségre a hadbírósg, akik teljes katonai felszereléssel a múlt év őszén megszöktek csapatostul. A szökevények Koppánd falubeli legények voltak és a szökést közös terv szerint hajtották végre. Az elnök kérdéseire kiderült, hogy azért szöktek meg, mert mindnyájuknak menyasszonyuk volt, aiktól a katonakodás elszakította őket. Mikor hazatértek, civilbe öltöztek és fegyvereiket a mezőn elrejtették. Egyenként felváltva örködtek a faluba vezető országúton és ennek köszönhetően, hogy az üldözésükre kiküldött csendőrhörnek eredménytelenül kellett a falut elhagyni. Egy társuk, Serden Gavril jelentette fel a társaságot a csendőrségnek, ahonnan

egész szakasz csendőrr indult üldözésükre és mivel Serden a rejtekhelyüket is elárulta, így sikerült a szökevényeket átadni a felettes hatóságoknak. Serden elkeseredésből jelentette fel társait, mert Melean Georgeval egy lányt szerzett, de a leány Melean részesítette kegyében. Az elnök megkérdezte Serdent, hogy mi a szerelme. Serden lakonikusan válaszolt: „Jelentem elásan az ezredes urnak, azt nem lehet megmagyarázni, mert ha ezredes ur nem tudja, hogy mi az, akkor hiába magyarázom.” A bíróság az amnesztirrendelet értelmében felmentette a szökevényeket.

— **Kiásták a Babel-tornyot.** Párisból jelentik: Alphonse Ruymar, francia régész, aki résztvett az Association d'Orient mezopotámiai ásatásaiban, terjedelmes tanulmányt közöl a Babilonban fölszínre került ókori emlékekről. Az expedíció, mely a háboru kitörése előtt kezdte meg munkáját, többek között kiástá a Babel-tornyának monumentális romjait. Megtalálták azonkívül Nabupolassar babiloni király, Nabuchadneccar apjának a városát, amelynek négy sarka és hatalmas kapuja teljes épségben fennmaradt. A csákányok nyomán a több ezer éves emlékek valószínűsége került felszínre, mely beszédesen tárja elő az ókori kultúra hatalmas arányait. Érdekes, hogy a romok rétegződése seholsem mutat törvényszerű elrendezést. Az archeológusok ebből azt következtetik, hogy valamilyen természeti erő forgatta fel a maradványok rendszeres és természetes helyzetét.

Concursul pentru admiterea anului I-ii al Școlii Politehnice din Timișoara inopoa ia zina de 5 Oct. condițiile de înscriere la fel cu cele pentru Școala din București, sunt publicate la Monitorul Oficial Nr. 81. din 15 Iulie a.c. Insciriere la anul pregatitor sunt libera. Secretar Indiscutabil.

NYILTTÉR
 E rovatban közöltekért a beküldő felelős

Értesítés!
 Tisztelettel hozzuk t. üzletfeleink tudomására, hogy **Lautmann Rezső** ur, a Lautmann és Feiger cégből barátságosan kivált és az üzletet Feiger Testvérek cég alatt folytatjuk.

Feiger Testvérek,
 borsgyákeskedők,
 Szilágyosmlyó Simion Silvanai.

Lehetőleg bankgyakorlattal bíró, kereskedelmi végzettségű, **saldá conlístát** keresünk mielőbbi belépésre. Román, német nyelven beszélők előnyben részesülnek. Ajánlatok, fizetési igényekkel, a **Medgyesi Általános Takarékpénztár**-hoz intézendők. 4271-1

Ein Kinderliebendes deutsches Mädchen wird zu einem 9 jährigen Knaben gesucht. Adresse: Weisz Etek, Targui-Muras. 4257-1

Megnyílt! Schwartz Ignác
 könyv- és papirkereskedése
 Olcsó árak! Str. G. Baritiu (Malom-u) 16

Uj ékszerüzlet! Uj ékszerüzlet!
Órák Ékszerek Mindennemű Ajándéktárgyak
Arany Ezüst Ujdonságok
 legolcsóbb bevásárlási helye
H. S. Braunfeld Fenyő és Braunfeld
 cég volt belfagjának modern ékszerüzlete
 Cluj, Piata Unireii 15. (v. Dobó-féle helyiség). — Telefon 6—43.

Kedd. B a né

As Esc
 borostyán
 tott villájá
 Leoning, N
 könyvkia
 vállalat iga
 zasu Adol
 néhány es
 jevivaban
 rendkivül
 irodalmi k
 ember, aki
 könyvülete
 kezdött r
 nem az e
 helyzetéről.

— A r
 esodákozza
 levelek és
 már lezok
 beszéljük.
 Azonkivül
 mat a kult
 A könyv jö
 — Azt
 idöket éün
 emberiség
 volt anyai
 a könyv elj
 amelyek ad
 zódó műzva
 markotimuc
 narkotikum.

— Iga
 hogy az az
 amelyet meg
 az irodalma
 értelmében
 könyved, n
 irodalmat, a
 ségre, szenz
 lyebb és m
 ma a német
 rübb irói?
 Norbert és
 csak a kísé
 madegy, ho
 el a tömeg
 olvasásnak
 ügyléstük,
 kinek. Sokk
 bajok. Ez t
 kiadónak ár
 tekhez kell
 tét. Német
 — talán iro
 mert azt hit
 dasági krízis
 a könyvprod
 gazdasági v
 meg a könyv
 tésit azonban
 talános sükh
 san növeked
 papír és a r
 azonban mos
 telen és átn
 öltök árán
 könyvkia
 pénz elérték
 jének negy
 hódóvállalat
 mások meg
 nagy kiadók
 mevethez,
 folytonosság

— Ezek
 szeretném, h
 alakulásával
 mot könyvfo
 — A kö
 természetesen
 Ma mfr csak
 könyv”. Eg
 nem negy k
 is könyvszár
 dalmat keres
 másig legérs
 a könyvesbol
 meg az a ré
 amelyet jói
 egyharmadá
 tanár, ügyvé
 mert jövedel

Ha gyorsan
 a főszerkesztő

Beszélgetés Adolf Neumannal

a német könyv sorsáról, jövőjéről és a zsidó irodalomról

— Az Uj Kelet munkatársától —

Frankfurt, július hónap.

As Eschereheimerladstrasse egyik barostyától és vadszőlőindáktól befutott villájában vannak a Rütten und Lening. Németország egyik legnagyobb könyvkiadó vállalatának az irodái. A vállalat igazgatója a pozsonyi származású Adolf Neumann, aki ifjúságának néhány esztendőjét a híres pozsonyi iskolában töltötte. Adolf Neumannnak rendkívül sokoldalú és milytartalmu ismeretlani képessége van, kitünő szakember, aki az egész világra kiterjedő könyvkiadást irányítja és teljesen tájékozott nemcsak a német könyv, hanem az egész világ könyvpiacának helyzetéről.

— A német könyv jövője? — és megkérdezve nézett fel a katalógusok, levelek és kéziratcsomók közül. — Mi a helyzetünk arról, hogy a jövőről beszéljünk. Epon elég súlyos a jelen. Rendkívül semmi sem bizonytalanabb, mint a kultura jövője. A könyv jövője a könyv jövőjét sötétben látom.

— Azt hiszem, mennél nyugtalanabb időket élünk, annál közelebb jut az emberiség a könyvhöz. A háborúból is volt annyi haszna a kulturának, hogy a könyv eljutott olyan néprétegekhez, amelyek eddig nem olvasták. A fokozódó zűrzavar, az izgalmak, a kifáradás, a kénytelenkedés kíván: és lehet a jobb megközelítés, mint a könyv?

— Igaza van. De elfeledkeznek arról, hogy az az új és jelenlétekeny tömeg, amelyet meghódított a könyv, még nem az irodalmat keresi, nem a nemesebb értelemben vett irodalmat, hanem azt a könnyed, művészi szempontból ledér irodalmat, amely izgalmakra, érdekesre, szenzációra törekszik minden mélyebb és művészi törekvés nélkül. Kik ma a német olvasóközönség legnépesebb rétegei? — Caurth's Mahler, Jaques Norbert és Thea von Harbou. De ez csak a kisebbik baj. Végeredményben az a kérdés, hogy milyen utakon jutnak el a tömegek az igazi irodalomhoz. Az olvasásnak ez kezdőbeltsége, amelyen egyáltalán keresztül kell esni mindeneknek. Sokkal súlyosabbak a gazdasági bajok. Ez tesz engem pesszimistává. A gazdasági árat a gazdasági szükségességhez kell szabni. Eddig nem ez történt. Németország legnagyobb kiadói — talán irodalomszereplőitől, talán azért, mert ezt hitték, hogy mulo az a gazdasági krízis, amelynek hatása ráfakúdt a könyvtermelésre is — jóval a gazdasági viszonylatok alatt szabták meg a könyvek forgalmi árát. Mi történt azonban? Az történt, hogy az általános szükségleti cikkek ára rohamosan növekedett, rohamosan drágult a papír és a munkabér. A könyvek árát azonban most már nem lehetett — hiszen az átmenet nélkül — az egyébként árához mérni. Hiába jutott a könyvkiadó a papírpénzek tömegéhez, a papír elégtelensége arányában tökéletesen megsemmisítette a munkáját, csak megkapták és csak a tökéletes, hogy hiába juthattak el ahhoz az átmenethez, amely biztosítja a munka folytonosságát.

— Ezek a gazdasági részletek. Tudni szeretném, hogy a könyvtermelés ilyen helyzetével szemben hogyan áll a német könyvkiadás?

— A könyv árának drágulásával természetesen csökkent a fogyasztás. Most már csak a kiváltságosok vehetnek könyvet. Epon az az osztály, amely még a nagy könyvfogyasztó, vagy ha van is könyvkiadásra, nem a tiszta irodalmat keresi. A középosztály, az értelmiség legértékesebb elemeivel, kiszorult a könyvesboltokból. Az értelmiségnek még az a rétege is, amely jól keres, amelyet jól fizetnek, kénytelen szükségleteit a múlt évi helyzettel szemben egyharmadára redukálni. Hivatalnok, tanár, ügyvéd, orvos leszállítja igényeit, mert jövedelmei nem tartanak lépést a

drágulással. Nem szabad elfelejteni: a könyv szükségleti cikk ugyan, de azok közül való, amelyek könnyebben nélkülözhetők. A cigaretták és a könyv között a szükségletet hosszu lánc van. Kérdésem, ha egyformán szenvedélyes dohányosról és könyvgyűjtőről van például szó, melyiket választaná az a két szükséglet közül. Bizonyosan inkább a cigarettát, mint a könyvet.

— A könyvszállítás tehát lényegesen csökkent?

— Ezt se lehet ilyen határozottan állítani. A könyvfogyasztás tényleg csökkent, de ha ma kihozunk egy értékes és érdekes könyvet, holnap már nincsen belőle egyetlen példányunk sem. Mi a kiadóállás, nyomban el tudjuk helyezni. De ez a könyvet hiába keresné ön a könyvkereskedői forgalomban. Mert mi történik? A könyvkereskedő megvásárolja összes példányait, behelyezi a raktárba és talán csak egy év múlva, amikor a könyv ára száz vagy kétszáz perccenttel emelkedett, dobja ki a pincébe. Ma már a könyvkereskedelemben is igen fontos elem a spekuláció.

— A könyvkiadó ilyenformán okvetlenül el tudja helyezni kiadványait.

— El tudja helyezni addig, amíg a könyv egyéb viszonylatban olcsó volt. Ma már a könyvkiadó kénytelen teljes költségeinek beleszámításával megállapítani az árakat, különben csődbe megy. A drága könyvvel pedig még a vállalkozó szellemű könyvkereskedők sem mernek már spekulálni. A könyvkiadónak olyan könyveket kell a pincébe hoznia, amelyeket el is tud helyezni. Mik ezek a könyvek? A kiadó két lehetőség előtt áll. Kihoz olyan könyveket, amelyeket a tömeg keres: ezeknél a könyveknél egyetlen szempont a fontos: a szenzáció. Az ilyen könyvek fogynak. Az a könyvkiadó azonban, aki a busás haszonnal is főtostosabbnak tartja, még a mai gazdasági viszonyok között is, a könyv belső értékét, az csak a könyv igazi barátai számára dolgozhat. Ez nemcsak a kiadói politika, hanem a kiadó ideálja is. Az igazi kiadó ideálja, hogy a szellemi felépítésen dolgozzék, hogy előre vigye az emberiséget. Ha nem ezt teszi, el kell pusztulnia. A könyvkiadónak tehát emberi és irodalmi programmal kell dolgoznia, tudnia kell, hogy mit akar, nem szabad haboznia, minden félrehozamisással bukással fenyeget. Ha könyveit ideáltszolgálnak, akkor ereket a könyveket ki tudja vinni a tömeg közé, meg tudja szerettetni és — mert az üzlettel a pénzügyi rész is fontos — el is tudja adni.

— Milyen könyvek azok, amikor ön gondol? Mi a program és mi az ideál?

— Mielőtt erre a kérdésre felelnék, valamire fel kell hívnom a figyelmét. A háboru utáni első évben a közönség rávetette magát a szűz földomra. Az embereknek, akik a háboruban brutális valóságok között éltek, nemes, művészi élményekre volt szükségük. Akkor minden kellett, ami irodalom és művészet, minden, ami megfizetés. Akkor a közönség világosan tudta, hogy mit akar. Most azonban nem tudja. Az olvasó közönség ma teljesen tájékozatlan a maga belső szükségleteiről. Elvesztette a belső biztonságát, a külső élet kaossza megzavarta a belső élet egyensúlyát.

— Akkor még könnyű volt könyvet kiadni, mert a könyvkiadó tudta, hogy mire van a közönségének szüksége. Most azonban a közönség se tudja, hogy mit akar. A könyvkiadó helyes ösztöneinek kell felélnie a közönség elrejtett vágyait. Ez a program. A könyvkiadónak fel kell kutatnia a közönség ismeretlen kívánságait és meg kell keresnie azokat a könyveket, amelyekről az olvasó nem tud, de amelyek után vágyódik. És itt valósítható meg az ideál. Mert ime, az

utolsó három esztendőben bizonyos könyvek rendkívüli nagy hatást értek el. Csak két nevet említek: itt van Tagore és Spengler. Békéidőben is feltűnést keltettek volna ezek a könyvek, most azonban az érdeklődés ezerszerre fokozottabb irántuk. Nekünk új Tagorekat és új Spenglereket kell felfedeznünk a közönség számára.

— A könyv jövője mégse olyan kilátástalan tehát?

— Nem kilátástalan, ha megtaláljuk a helyes utat. És már utbaú vagyunk feléje. A tömegek megudorodtak a valóságoktól és a miszticizmus narkotikumába menekülnek.

— Akkor bizonyára igen népszerűek a zsidó könyvek, amelyekben sok a miszticizmus.

— A zsidó könyvek iránt az érdeklődés az utolsó esztendőben rendkívüli mértékben fokozódott. Mi adja ki Martin Buber könyveit. És akármilyen csodálatosnak tartja, pontos adataim vannak róla, hogy Martin Buber könyveit legálább hetven százaléban az az olvasóközönség vásárolja, amelyik nem zsidó. Buber olvasói közül harminc százaléknál semmiesetre sem több a zsidó. Ennek is megvan a maga oka, amely a mai idők zűrzavarából leletkezett. Az emberek az erőlelekek és az élet realitása között lebegnek, belső értelemük nem tud lépést tartani az élet külső lázongásaival, pihenőre és megnyugvásra van szükségük: mondhatnám új hitre és új vallásokra. Ebben a nagy és társasági küzdelemben nagy

lelki pihenőre, magyarázatokra, megfontolásokra és értelmezésekre vágyódnak az emberek. És az a miszticizmus, az a mély vallási filozófiával átitott miszticizmus, amely Buber könyveiben van, ezért megy át a nemzsidók közé is és hódít és hatást ér el. De nemcsak Buber könyveivel van így, Agnon és Bialik könyvei is átmentek az olvasók széles rétegeibe. A németre fordított zsidó könyv ma már tömegszükségleti cikk.

— Martin Buber utolsó munkája a „Der grosse Maggid“. Meg tudná mondani, hogy milyen könyvön dolgozik most ez a fáradhatatlan zsidó író?

— A „Der grosse Maggid“ egy sorozatnak az első kötete. Egy trilógiának az első része. A második kötet nemzsidókra meg fog jelenni. A címe: „Die Messiasstürmer“. A harmadik kötetben dolgozik most, címét egyelőre titokban tartja. Azonkívül egy finn épszi fordít németre.

— Az előcsarnokban üzleifelek, külföldi kereskedők, írók és metrók vázalkoztak. Hosszu vonalon az irodákban a világ minden tájára levelek íródtak. Az egy óra alatt, amíg könyvről és művészetről beszélgettünk, munkák és enberek halmozódtak fel Adolf Neumann dolgozószobájá körül. Fáradtan hagytam ott a könyvespolcokat, a szalmákat és terveket, a borostyánnal és vadszőlőindákkal befutott villát, amelyben lázss, idegölő munkában emberek a kulturát építik.

Sas László

Mosoiu közlekedésügyi miniszter új vonatokat ígér

A lehető leghamarabb rendezik a rossz közlekedést

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Mosoiu tábornok közlekedésügyi miniszter a Rador tudósítójának így nyilatkozott a kormány szállítási politikájáról:

— A liberális kormány hatalomra jutása óta minden lehető elkövettem, hogy az erdélyi ipar nyersanyagai, valamint termékei, akár a bel-, akár a külföldi fogyasztásra szükségessé, azonnal szállíthatók legyenek.

— Először megnagyobbitottuk az erdélyi kerületi vasutigazgatóságok kocsiparkjait és a Németországból érkezett mozdonyok legnagyobb részét az itteni szállítások céljaira engedjük át.

— Mindenekelőtt a három éve az állomásokon rothadó faanyag elszállítására kellett törekednünk. Tudvalevő, hogy az elmúlt években — az előző kormányok alatt — az áruforgalom a személyforgalommal szemben elhanyagolták. Jelenleg a vasúti igazgatóságok főfeladata minél több tehervonat beállításán, hogy a mezőgazdaság és ipar érdekeit kielégítse.

— A mai napig mintegy kétszáz új tehervonat közlekedik, mihielyt pedig a gabonaszállítás megkezdődik, még egyszer ennyit helyezünk forgalomba, amelyek a dunai kikötőkbe szállítják a kivitelre szánt gabonát.

— Gazdasági politikánk tehát az összes erdélyi szükségletek lehetőleg széleskörű kielégítésére irányult, amit a helyzet állandó javulása igazol.

Uj vasuti hálózatok Erdélyben

A kormány gazdasági programja, — folytatta a miniszter — amely gazdasági politikájának és az állami költségvetés szempontjainak megfelel, elsősorban célult tüzte ki, hogy a gazdasági fejlődés útjait előkészítsük. All ez mindenekelőtt a vasutonalak bővítésére és szaporítására, különösen azon vonalakra, amelyek Erdélyt összekötik a tengerral és a dunai kikötőkkel és a tengerrel.

— A legszükségesebb vonalak, a sürgősség sorrendjében, a következők:

A Brassó—Prázmár—Buzavölgy—Nehoiasi vonal,

amely hivatva lesz tehermentesíteni a Brassó—Predeal-i tulterhelt vonalat, amely ma nem képes eleget tenni a forgalom szükségleteinek.

A Petrozsény—Lainici—Bumbesti vonal,

amely főként szénszállítás céljaira fog szolgálni a petrozsényi és lupányi völgyekből és ezenkívül Erdély nyugati vidékeinek termékeit ezen az uton kerülnek majd a regátba.

Az Óradna—Nagyilva—Dorna—Vatrai vonal,

amely összeköti Erdélyt Bukovinával, Moldvával és Beszarábiával.

A Maroshévíz—Borszék—Tölgyes—Piatra Neamtz közötti vonal,

amely összeköti a Marosvölgyet Moldvával és a dunai kikötőkkel.

— Ha mindezeket a vasuti hálózatokat kiépítjük, akkor az egész ország gazdasági életének óriási haszna lesz ebből és elsősorban Erdély gazdag bányáinak és erdeinek termékei előtt nyílik meg a világ. Viszont az erdélyi lakosságot könynyebben állítjuk majd Moldva és Muntenia élelmiszereivel.

— Mindezeket kívül nagyzebabásu programot állítottunk össze a meglévő vonalak javítására. Sürgősen javítani fogjuk és kiterjesztjük az elrothadt traverzeket és kiegészítjük a többi hiányokat is. Kijavítjuk a hidakat, illetve nagyrészüket teljesen ki kell cserélnünk.

— Ezenkívül számos állomást a forgalom növekedésére való tekintettel meg kell nagyobbítanunk.

— Ugy fogunk dolgozni, — fejezte be Mosoiu tábornok — hogy a lehető legrövidebb időn belül normális mederbe terelődjenek az erdélyi és regátbéli szállítások ügye, hogy a gazdasági élet vérkeringése egészséges lehessen.

Ha gyorsan kiszalag, a legbiztosabban kint a jó tűzifát akar, forduljon a Frenkel-fatelephoz (volt Jansvitz és Tsa) Strada Aprinczescu (Bucurest) 12. Telefon 2-90, 4-01, 2-69.

ült üldözésük re
tekhelyeiket is
szökevényeket
goknak. Sorden
fel társait, mert
súlyt szerzett,
beszította kegyei-
dente Serdent,
den lakonikusan
asan az erodes
megmagyarázói,
m tudja, hogy
magyarozom. A
egyet értelmé-
vényeket.

toronyot. Paris-
Ruyman, francia
sz Association
asatásában, ter-
től a Babilon-
ori emlékekről.
Aboru kitérése
ját, többek kö-
nyának monu-
álták azonkivil
király, Nabu-
rosát, amelynek
kapuja teljes
A csákányok
emlékek való-
szinre, mely
a ókori kultura
dekes. hogy a
sem mutat tör-
az archeológus-
tí. hogy vala-
orgatta fel a
és természetes

u admirein
chnice din Ti-
te 5 Oct. con-
cu cele centru
nt publicate ia
1. din 15 Iulie
pregatitor sunt
abil

TÉR
beküldő felelőse

születfeink tu
n Rezső ur, a
bdi barátság-
Feiger Testvé-

stvérek,
ereskedők,
imleul Silvanei.

al bíró, keres-
ett,
stát
ésre. Román,
előnyben ré-
tési igények-
os Takarék-
4271-1

deutsches
em 9 jáhri-
ur. Adresse:
uras. 4257-1

z Ignác
birkereskedése
(Malom-u.) 16

ékszerüzlet!

ust
jdonságok
gok
ási helye

mfeld
mfeld
ának
zlete
(v. Dobó-
fon 6—43.

KÖZGAZDASÁG

Hat hónap alatt hatmilliárd leit szerez külföldön az állam

Uj akció a lei megjavítására. A kiviteli illetékeket a román követéseken kell leiben fizetni

Az Uj Kelet tudósítójától

A lei árfolyamának felemelése még mindig legsürgűsebb problémája a román gazdasági életnek. Minden eddigi kísérlet, amely a valuta megjavítását célozta, meghiúsult, sőt egyes intézkedések éppen az ellenkező hatást váltották ki. Így a két és félmilliárd font sterling kölcsön, melyet a külföldi bontarozások konvertálására vett fel az állam és amelyhez a valuta megjavulása szempontjából szakkörökben és hivatalos helyeken egyaránt vérmes reményeket fűztek, visszahatótt a lei-árfolyam alakulására. A párisi bontarozások ugyanis, mert font sterlingben akarták kifizetni bontarozásukat, nem fogadták el a felajánlott feltételeket és az így támadt konfliktusból kifolyólag a párisi tőzsdén a lei rohamosan tovább esett.

A különféle mentési akciók és tervek között most bukaresti szakkörökben új javaslatról beszélnek, melyet a kormány hír szerint magáévá is tett. Arról van szó, hogy az ideai termésexporttal kapcsolatban a kiviteli illetékeket nem a román vámállomásokon, hanem a külföldi román követéseken fizessék le az exportőrök, illetve a vásárlók effektív leikben.

Ennek a rendelkezésnek hasznos eredményei kézenfekvők. A külföldi vásárlók, akik az új román termésközt le, a kiviteli illetékek lefizetésére leiket lennének kénytelenek vásárolni, ami külföldön óriási leikereket idézne elő. Ilyenformán

a külföldi piacokról az effektív lei egyre inkább eltűnne

és a spekuláció sem használható fel a maga céljaira. Remélik, hogy a lei külföldi árfolyama ilyenformán rövidesen lényegesen emelkedést mutatna, sőt hivatalos helyen azt hiszik, hogy az ilyen módon elért árfolyam messze túlhaladná a várakozásokat. Hangoztatják ugyanis, hogy

a lei leromlásának legfőbb oka a kereslet hiánya a külföldi pénzpiacra

és az, hogy a leit külföldön nem komoly üzletkötések céljaira, hanem csak üzletkötésre vásárolják. A most meginduló gabonakampanyó legjobb alkalom ennek a helyzetnek a megváltoztatására és a pénzügyminisztériumban már dolgoznak is a vonatkozó rendelkezés tervezetén.

A rendelkezés következő gondolatmenet gyakorlati megvalósításának módjait fogja tartalmazni. A román állam külföldi követései útján hat hónapon keresztül leiben való fizetést követel, kiviteli illetékek és vételárként.

Hat hónap alatt előzetes számítások szerint mintegy öt-hatmilliárd leit fognak a külföldi követések egybegyűjteni.

A leiben való fizetés nemcsak a gabonavásárlásoknál lesz kötelező, de az épületfa és petróleumszállítványoknál is. Az ilyen módon összegyűjtött öt-hatmilliárd leiel aztán a követések idegen valutákat fognak vásárolni, természetesen nem a mai alacsony árfolyamon, hanem az akció következtében a román gazdaság helyzetének teljesen megfelelő

valutanívón. Az új terv elé nagy várakozással tekintenek szakkörökben és azt hiszik, hogy végre mégis sikerül megtalálni a megfelelő eszközt a sok vihart látott lei konszolidálására.

Belföld

(x) Tilos az ópium behozatala. A legfelsőbb vámbizottság — mint Bukarestből írják — megtiltotta az ópium behozatalát és kivitelét. Az ópium, valamint annak termékei ugyiszintén az ópium összes alkaidjai és a morfium derivátumok csak az állami gyógyszerészek által hozhatók forgalomba. Mások részére csak kivételesen csak behozatali vagy kiviteli engedélyt.

(x) A Banca Nationala nem vásárol kincstári bonokat. Az elmúlt napokban az egyik kolozsvári távirati iroda azt jelentette, hogy a Banca Nationala magas áron kincstári bonokat vásárol. A jelentés szerint a kormány uralomrajutása után a pénzügyminiszter kijelentette, a bonok beváltását bizonytalan időre elhalasztotta. A közlés nyomán a bontarozások poton áron bossátották forgalomba papírjaikat és így a kincstári bonok már huszonöt leiert is kaphatók. Most a Banca Nationala és a főbb liberális pénzintézetek nyolcvanöt leit is fizetnek érte. A híradással kapcsolatban a Banca Nationala igazgatósága — mint Bukarestből táviratozzák — érélyes cáfolatot tett közbe, amelyben kijelenti, hogy a jegybank egyetlen kincstári bont sem vásárolt.

(x) Gyógyszerek, amelyeknek behozatala szabad. Bukarestből jelentik: A vámhivatalok központi vezérigazgatósága közölte a határmenti vámállomásokkal, hogy az egészségügyi vezérigazgatóság előterjesztésére a következő orvos és gyógyszerek behozatalát teite szabadabbá: evatruin, pancreascinoas, hemato-ethyroidin és tisane de santei des tyapisttes. A készítmények a párisi Charion és társa és Daytou et Cisterne cégek gyártmányai.

(x) Az exportilletékeket csekkekben és devizákban kell fizetni. Bukarestből táviratozzák: A pénzügyminisztérium körrendeletet küldött az összes vámállomásoknak, amelyben közli, hogy a kiviteli illetékeket külföldi erős valutákban nem szabad effektív pénzjegyekben elfogadni, csak csekkekben és devizákban. A rendelet azért vált szükségessé, mert a vámhivatalnokok nem ismerik elég pontosan a különböző kibocsátású erős valutájú idegen pénzjegyeket.

(x) A vetési állása. Az EGE közgazdasági sajtó tudósítója jeienti: Erdélyben az őszi buza aratása az alföldi részeken befejezéshez közeledik, másutt a magasabb fekvések kivételével most vágják. Terméskilátások az alföldi részeken igen gyöngéek, várható átlagtermés 4-5 q. a domb- és hegyvidéken a terméskilátások jobbak, a holdankénti átlag 6-7 q. között remélhető. Tavasszi buza aratása az alföldön befejezve, terméskilátás 4 q., a többi részeken sárguloban, várható termés 5-6 q. között. Az árpa aratása a magas fekvések kivételével befejeződött, az ősziinek várható terméshozama 7-8 q. között, a tavasszi 5-6 q. között. Zab aratása az alföldi részeken már folyamatban, gyenge, közepes termés várható 5-6 q. közötti terméskilátással, a domb- és hegyvidéken szépen fejlődik, várható termés holdanként 6-7 q. között. A tengeri második kapálása sok helyütt még folyik, nagyobbára befejezték, fejlődése az utóbbi esőzés következtében kielőgítő.

Burgonya virágzik, jó, közepes termést ígér. Repce elcsépelve 8 q. terméskilátással. Kerti vetemények, bab és hüvelyesek, valamint kender és len szépen fejlődnek. Cukor- és takarmányrépa fejlődése jó, közepes. Mesterséges takarmányok, rőt és legelő az alföldi részeken a szárazság következtében gyengén fejlődnek, a domb- és hegyvidéken fejlődésük kielőgítő. Szőlő jó, közepesnek mutatkozik, gyümölcsérés közepes. Az állatállomány egészségi állapota, az elszórtan fellépett fertőző betegségektől eltekintve, kielőgítő.

Külföld

(x) Esnek a valuták a bécsi tőzsdén. Bécsi tudósítónk jeienti: A kancellár beszédét, melyben kijelentette, hogy a külföldi valuták rövidesen esni fognak, a devizaközpont tegnapi jegyzésével valóban igazolható. Csaknem az összes valutákat kisebb árfolyamra jegyezték mint tegnap és kormányzóruban határozottan hiszik, hogy a valuták hanyatló irányzata tovább fog tartani.

(x) Az Anglo-bank bécsi fiókja megváltoztatta cégét. Bécsi tudósítónk jeienti: Az Anglo bank bécsi fiókjának Anglo Austriabank össze való átváltoztatását megegyeztek és a kereskedelmi lejtromba bevezették.

(x) Az osztrák bankjegyforgalom. Bécsből jeienti: Az Osztrák-Magyar Bank kiutatása szerint a bankjegyforgalom július második hetében újabb 339 milliárddal emelkedett s ezzel elérte a 6168 milliárd koronát.

(x) Amerika külkereskedelme 1921-22-ben. Newyorkból jeienti: A június 30 ikával végződő pénzügyi évben a kivitel értéke 1162 millió dollárral mulja fölül a behozatal értékét. Árut összesen 3770 millió dollár értékben exportáltak, ezzel szemben 2608 millió dollár értékű árut importáltak. A múlt évben a kivitel értéke 6550 millió dollár volt, a behozatalé pedig 3654 millió dollár.

(x) Zürichi zárlat, június 24. Márka 100, cseh korona 125, magyar korona 32, osztrák korona 175.

SPORT

Victoria—nagyváradi Törökvés 2:2 (1:1). A Törökvésnek ezuttal sem sikerült győzelmet aratni a Victorián, holott erre mindenki el volt készülve. A nagyváradi bajnokcsapat, amelynek küzdőképessége közismert, ma olyan gyenge játékot produkált, amit csak az uborkaszorronal magyarázhatunk. Zeiga, Ströök, Székely, Raducziner sehol sem voltak, annál többet veszekedtek. A Törökvés még így is jobb volt, mint ellenfele és megérdemelte volna a győzelmet, de a Victoriához hű maradt a szerenese és Maksay is visszatért s így sikerült eldöntetlenül kihuzni a játékot. A helyi csapatból Sallágyi, Szántó, Dima, Megyeri és különösen a bravuros védő Maksay emelkedtek ki. A gólok közül 3 több kevesebb alapossgal megítélt tizenegyesből fakadt, a Victoria mindkét gólját Barabás lötte, a Törökvésnél Bartha. Az egyetlen szép gólt Ströök II. helyezte az első félidő vége felé Maksay hálójába. Dr. Hirsch nyugodtan „elnézően” tiszakodott.

A romániai futballbírák országos kongresszusát tegnap tartották meg Kolozsvárt a Park-kávéház nagytermében. Aradt kivéve az összes erdélyi és bánáti sportempóriumok képviselve voltak a kongresszuson, amely igen értékes munkát végzett és a romániai sport konszolidációját nagy lépéssel vitte előre. Kimondották az országos szervezet megalapítását, letárgyalták és elfogadták a szervezeti szabályzatot, majd megejtették a választásokat, melyek eredménye a következő: Elnök: Molnár Lajos, társelnök: Stotter Aladár,

alelnökök: Szika János (Temesvár), Strasser Emil (Nagyváradi), főtitkár: Winkle István (Kolozsvár), pénztáros: Csinosár Imre (Kolozsvár). Jegyző: Adorján Ödön (Kolozsvár), számvizsgálók: Kiss Kálmán (Nagyváradi), Markovics Mária (Arad), tanácsadók: Kolozsvárról: Koncz Rudolf, Vida Andor, Vaitoiann Sabin, Gergely Aladár. Kerületekből: Bence Miklós (Brassó), Steinhübel Zoltán (Arad), Litz József (Temesvár), Büköcssy György (Marosvásárhely), pótagok: Grimm Kálmán, Fettmann Dezső, dr. Sterner Hugó és dr. Kovács Ödön. A tanács felkérte Károly trónörökösét védniskül és tiszteletbeli bírának.

Az Unversitatea sporttűnépelye. Előkelő és hozzáértő közönség előtt folyt le vasárnap délután az Unversitatea által rendezett sportakadémia, amelyek változatos programja a következőkből állott:

Dr. Priscu egyetemi asszisztens és Pop őrnagy szép assout-vívása után Salvan Virgil mérnök és dr. Hodor iskolabocxolást mutattak be, bizonyítva, hogy boxoni társan és finoman is lehet. Esután Pais és Forica tirközöbajnokos mutattak be tetszetős állásokat, majd Saal alezredes és gróf Teleki vívása következett, mint két kiforrott vívó igen kivés mutatványa. Uánuk Vincso mérnök vívott Priscu asszisztenssel, élénk tetszést aratva. Muresán és Fülöp birkózása a különböző súlycsoportok közti különbségeket jellemzően mutatta. Gr. Teleki és Pop őrnagy vívása után dr. Hodor bajnok és Baloz birkóztak egymással. Esután következett az akadémia clonja, Santelli Italo mester mérkőzése előbb Saal alezredessel, majd Vincso mérnökkel. A világhírű mester megmutatta, hogy még volt taritványaival szemben is mindig rezervában tud tartani meglepő fogásokat.

Az ünnepély, amelyen a trónörökös-pár elutazása miatt nem vehetett részt, teljes erkölcsi sikerrel járt, amiben főrésze van a szakavatott rendezésnek, amiben dr. Barbucesanu orvosé az érdem oroslánrésze.

Brassó. Haggibbor—Brasovia 3:0 (1:1). A Haggibbor jól megállta helyét a brassói bajnokcsapattal szemben s kis szerencsével meg is nyerhette volna a mérkőzést. Az első félidőben a kolozsváriak fölényben vannak, a második halfimében már érezhető a hosszúság és fárasztó utazás hatása s a H. teljesen kifutadva védekezésére szorult. A Haggibbor és a mezőny legjobb embere Jakobi volt, kivüle Rosenberg. Lázár, Nyul s a két hátréd a jobbak. Braun csak az első félidőben bírt a tempó, Pollákon meglátszott a hozza pihenő. Rosenfeld kapus bravurosán védett, a kapott gólokat nem vehette.

Az első gólt mindjárt az első percben Wesel faultja miatt megítélt szabadrugásból Tritsch fejei, mire a meglepett H. erős támadásba fog. Major egymásután fogja Rosenberg és Nyul labdáit. A 15. percben Lázár biztos helyzetből kapu fölé lö. A 31. percben a H. állandó támadásai komort eredményeznek, amelyből Roményi a kielőgítő gólt fejei. A félidő végéig váltakozó játék.

Vasárnapi sporteredmények

Marosvásárhely: MTK—AMTE 4:2 (1:1). A vásárhelyi proficsapat győzelme nagy meglepetés. Nagyváradi: NAC—CFR Arad 5:0 (2:0). Az eredmény nem felel meg az erőviszonyoknak. Biró, Nyiri. Bihorul—Makkabea kombinált 2:0. Szamosujvár: Sparta—KMTE. 2:1 (1:1). Temesvár: Kinizei—Kadima 3:1 (0:1) A Kadima erős ellenfele volt a kiváló bajnokcsapatnak. Sztmár: SzSE—nagyváradi Egyetértés 1:1.

Felelős szerkesztő DR. MARTON ERNŐ
Híadó: KADIMA nyomda és híadóvállalat R.T.
Szerkesztőségi telefonszám 977.

Ponyva kölcsönzés! Uj és használt zsákok eladása!
Stern Samu, Timisoara, Iroda: I., Piata Unirei (Losonczy-tér) 4. Telefon 472.
Zsák- és ponyvaraktár: IV. Bem-utca 28. 422-1

Kedd 1922

Szegő

Rum-

ATUT

a külföldi legszó

Fo

Cin, az ben. Ideg rúdása, kölcsönök a legnagyobb Telefon

SCH

kötött,

GRÜ

Tükörüveg Ujrafoncsor Pínttükörök

NY

Weisz

Graef

Kere

4224-1

(Temesvár),
d), főitkár:
pénztáros:
ar). Jegyző:
), számvizs-
gyvrad), Mar-
csokok Ko-
Vida Andor,
Aladár. Kerü-
Brassó), Stein-
József (Temes-
(Marosvásár-
mán, Fettesmann
és dr. Kovács
Károly trón-
szételeibeli bi-

ortfőnöpe.
közönség előtt
a az Universi-
sportakadémia,
rajza a követ-

szeszitene és
ut-virása után
és dr. Hodor
be, bizonyítva,
és finoman is
orica tirközö-
szetős álláso-
des és gróf
t, mint két ki-
s műtávjánya.
vívóit Priscu
szeszit aratra.
ózása a külön-
különbségeket
Tekei és Pop
Hodor bajnok
mással. Esután
clouja, Santelli
előbb Saal al-
mérnökkel. A
mutatta, hogy
al szemben is
tartani meglepő

en a trónörökös-
vehetett részt,
árt, amiben fő-
tt rendezések,
orvosé az érdem

—Brasovia 3.3
megállta helyét
tal szemben s
nyerhette volna
félidőben a ko-
annak, a máso-
zható a hosszú
ára s a H. felje-
bere szorult. A
legjobb em-
e Rosenberg. Lá-
véd a jobbak.
félidőben bírt a
tszott a hosszú
pus bravrosan
t nem vőhette.
rt az első per-
t megítélt szá-
eli, mire a meg-
pa fog. Major
enberg és Nyul
Lazar biztos
A 31. percben
ai komert ered-
Reményi a ki-
A félidő végéig

eredmények
TK—AMTE 4:2
csapat győzelme
yvrad: NAC—
az eredmény nem
nyoknak. Biró,
abea kombinált
Sparta—KMTE.
Kinizsi—Kadima
és ellenfele volt
tnek. Szatmár:
etértés 1:1.

MARTON ERNŐ
hiadóvállalat R.T.
onszám 977.

dása!

4. Telefon 472.
ica 28. 4222-1

Szegő Árpád, Brassó
Hosszu-utca

Rum- cognac- likörgyár
Borpincészet

Telefon 220. 4226-1

ATUTALASOK

a külföld bármely részé-
legszolidabban eszközöl

Forgalmi Bank Rt.

Cluj-Urania palotával szem-
ben, idegen pénzeszközök vétel-
és eladása, folyó számlák, lombard
szolgáltatások, betétek napról-napra
a legnagyobbban kamatoztatnak

Telefon 1-69 és 7-25

Zephier
Inglblousok

Vászon öltönyök
Tennisz nadrágok 1380

Neumann M.
cégnél, Cluj, Piata
Unirii No. 14. Páter

Szatámit postán
utánvét mellett pontosan szállít 1344

Winkler Már & Co szalmagyára
Cluj, Piata Mihail Viteazul (Szé-
chenyi-tér 39. Telefon 12-90.
Árjegyzék és kérésre ingyen.

Cukorkás üvegek érkeztek

Leszlik és Hussbächer
cukorka és csokoládé raktárába
Cluj, Regele Ferdinand 31.

Ésőttes U lámpák
Üvegek V kiegészített palac-
Tábla E bok és poharak,
G függő és fal

lámpák
raktárról azonnal megrendelhető

Ausländer Testvérek
Cluj-Kolozsvár, Piata St. Viteazul
(v. Széchenyi-tér) 39 Telef. 9-54.
En-gros! En-detall!

SCHÖNBERGER, SPITZ & Co

kötött, szövött, rövid és norimbergi árak nagykereskedése

Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér

GRÜNWALD-ÜVEGCSISZOLDA

ÉS TÜKÖRÁRUGYAR

ÉPÜLETÜVEGEZÉSI VÁLLALAT

ORADEA-MARE, STR. GERLICZY 16

Tükröveg megérkezett!
Ujrafoncsorozás ! ! ! !
Pinttükörök raktára ! ! !

Tükrök és butorüvegek minden
méret és modell szerint készülnek

NYUGÁGYAR

kívánatra egyes drbként is bár-
hova **gyári áron** szállíthatnak
kartámlával, lábrésszel prima
vászonnal 250.—, vászon nél-
kül 150.— leí ellenében 0000

Weisz Kálmán, Oradea-Mare, Nagypiac-tér 10. Telefon 905.

Graef és Sliff gyártmányu 45 HP.

benzinmotor,
átütellel magas emelkedésű, 60 cm. nyomtávu

iparvágányhoz

konstruálva, továbbá 9 kilométer. alig használt
7 kilogrammos sínpar a hozzávaló hevederekkel,
csavarokkal, szegecsekkel és 4 drb tűzifaszál-
lításhoz felszerelt **vagon** eladó.

Kereskedelmi és Mezőgazdasági Rt. Máramarossziget
Sürgöngcim: Bormező.
Telefon 114.

4221-1

Kepes Elek orvosi kötszerész
Oradea-Mare, Sas-paseage

Ajánlja saját készítményű sérülőkötőt, haskötőt stb.
Női és férfi övszerek nagyraktára 00000

A. E. G.

Robert Fischer & Jean Samuely
Bukarest, Calea Grivitei 3.

Telefon 57-11. Sürgöngcim: Geaul
az Allgemeine Electricitäts Gesellschaft Berlin, áruaktára

4251-1

Szállítunk azonnal raktárról:

Dynamogépeket, elektromotorokat, mérő, kapcsoló, és biztosító készü-
lékeket, árammérőket 110—220 voltig, „A. E. G. Nitra“ fémszálas és
jelvattlámpákat, Normák szerinti szigetelt huzalokat, „Kuhlo“ vezeté-
keket és rézburkokat, szigetelő csöveket, valamint az összes anyagokat
00000000 és kellékeket vilányos felszerelésekhez. 00000000

Ernemann-Werke, Dresden

fényképezési gépek
és lemezek

Befa (vorm. Dr. Schleussner) Berlin

Aristo-, celloidin-, gáz-
fény és bromézst
papírok

Tip-Top chemische Werke, Wien

fényképezési
vegyszerek

gyári lerakata

Segeşváry és Társai

cégnél, Cluj-Kolozsvár Str. Regina Maria
(Deák Ferenc-u.) 25. — Eladás nagyban és
kicsinyben. Sötétkamra díjtalanul. 1263

Kereskedők és viszontelárusítók figyelmébe!

2 vagon olasz cerna érkezett, garantált 400 yardos la. márkák.
Szállítunk legolcsóbb napi árban postai szétküldéssel.

Gutfried és Herskovits
Oradea-Mare, Piata Unirii 12. — Telefon 211.

Sörkedvelők kedvenc itala a fölülmulhatatlan minőségű

1876

világos Monostori-Sör
és a
barna Apát-Sör
különlegesség
Kapható mindenütt!

MODERN ÜVEGCSISZOLDA
ÉS TÜKÖRÁRUGYAR

készíti a legjobb tükröket
és butorüvegeket minden
méretben és mennyiségben

PÉCHY és TÁRSA
Oradea-Mare (Nagyvárad) Strada Saguna
(Kapucinus-u.) 20. 0000000000000000 1381

Ujrafoncsorozás!
Kérjen árajánlatot!

